

Zásady bezpečnosti pri manipulácii so strelnou zbraňou, pobyt na strelnici.

- Január 2025
- Napísal: Juraj KIŠŠ

PRAKTICKÝ SPRIEVODCA POUŽÍVANÍM STRELNÝCH ZBRANÍ

– Hlavné zásady.

V modernej spoločnosti sa strelné zbrane uplatňujú ako nástroj v širokom spektre ľudskej činnosti a účelný spôsob ich použitia v oblastiach bezpečnosti, lovu a športu má významný dosah na celú spoločnosť.

Preto má dokonalá znalosť bezpečnostných pravidiel manipulácie s nimi a zároveň dostatočná prax v manipulácii so zbraňami významné miesto v príprave a tréningu osôb, ktoré ich majú používať. A to nielen do absolvovania skúšky pre odbornú spôsobilosť na držanie/nosenie strelných zbraní pred skúšobnou komisiou podľa príslušnej legislatívy, ale najmä v pokračovaní výcviku po ich nadobudnutí do vlastníctva a pred začatím ich reálneho používania.

Osvojenie si základných pravidiel pre manipuláciu so zbraňami, správnych návykov a ich dôsledné dodržiavanie, je jedinou možnou cestou vytvorenia komplexu „človek a zbraň“, bez nežiadúceho ohrozenia zdravia a života osôb, zvierat alebo majetku.

Pri nesprávnej manipulácii sa strelné zbrane môžu stať behom okamžiku veľmi nebezpečným nástrojom. Nástrojom, ktorý spôsobuje veľmi často zranenia s následkom smrti.

Zbraň v zodpovedajúcom technickom stave je **nie je** zdrojom takéhoto ohrozenia prakticky nikdy.

Fakt č. 1- Zdrojom ohrozenia bezpečnosti pri manipulácii so zbraňou je takmer vždy osoba, ktorá so zbraňou nesprávne manipuluje

Je nanajvýš dôležité permanentne opakovať a držať v pamäti, že v absolútnej drvivej väčšine výskytu excesov porušení bezpečnosti príčinou nebolo zlyhanie zbrane samotnej príp. streliva. Bola ňou neodborná manipulácia osobami, ktoré buď neboli riadne poučené a vyškolené k zaobchádzaniu so strelnými zbraňami, alebo naopak vyškolené boli, ale k manipulácii so zbraňou nepristupovali dostatočne zodpovedne a dôsledne.

Častokrát je v hre najväčší nepriateľ aj pre tých skúsenejších - stereotyp.

Zásady manipulácie so strelnými zbraňami.

Zásady pre akúkoľvek činnosť vykonávanú so zbraňami môžeme vo všeobecnosti rozdeliť na tzv. **Základných 5 (Veľká 5-ka) pravidiel** a **Doplnkové zásady**, vyplývajúce napr. z činnosti na strelnici, poľovnom revíri a pod. pri sústreďeniach väčšieho počtu osôb.

Samozrejmosťou je striedmosť v užívaní alkoholu, príp. iných omamných látok alebo liečiv držiteľmi strelných zbraní ako východisková základná premisa, **Pravidlo 0A** (Nula Alkoholu atď.).

Účelom dodržiavania hlavných „Základných 5“ pravidiel, je v maximálnej možnej miere permanentná udržateľnosť takej úrovne bezpečnosti, ktorá zabráni ohrozeniu života, zdravia príp. majetku. Ak vzhľadom k situácii takému ohrozeniu zabrániť nemôžeme, je nutné, aby jeho následky a prípadné škody na zdraví osôb boli znížené na minimálnu, až bezvýznamnú úroveň a aby toto dočasné porušenie bezpečnostných zásad bolo obmedzené na minimálny časový interval.

Nakoľko je však ľudská činnosť rozmanitá a všestranná, vznikla pre lepšie začlenenie zbrane ako nástroja do spoločnosti okrem týchto tzv. **Veľkých 5** aj nutnosť používať súbor iných, **Doplnkových** zásad. Spolu komplexne zodpovedajú nielen vplyvom prostredia a stavu spoločnosti - teda ozbrojených konfliktov rôznych intenzít alebo mieru, ako aj rôznorodosti územných lokalít a prvkov ako zaľudnenosť a hustota infraštruktúry, legalita a zákonnosť, aj samotný výkon činnosti so strelnou zbraňou na ktorú je používaná. Bezpečnosť pri manipulácii so zbraňami však musí byť vždy prvoradá bez ohľadu na fakt, či ste v okruhu účinného dostrelu vašich zbraní jedinou osobou, alebo sa nachádzate v centre veľkomesta a preto nie je prípustné pripúšťať pri manipulácii so zbraňami žiadne „vlastné uľahčovacie techniky manipulácie“, a ani žiadnym spôsobom zjednodušovať dodržiavanie zásad bezpečnosti pod kritickú úroveň.

Ak vám prípadne špecifický manipulačný postup pri vašej činnosti so zbraňou k lepšej úrovni bezpečnosti chýba, vytvorte si ho a buďte dôsledný.

PREDOVŠETKÝM - KÝM ZAČNEME:

Realita porušenia **Pravidla 0A** hrá tragickú úlohu v mnohých vážnych problémoch spôsobených pri manipulácii so zbraňou.

Pravidlo 0A:

Nikdy, ale skutočne NIKDY nemanipulujte so strelnou zbraňou, alebo strelivom pod vplyvom následkov užitia alkoholu!!!

To isté platí pri extrémnom strese, únave, telesnom zranení, alebo chorobe a s tým súvisiacim užitím liekov príp. omamných látok, ktoré znižujú vašu schopnosť fungovať „normálne“.

Požitie alkoholu pred alebo počas manipulácie so zbraňou býva najčastejšou príčinou bezpečnostných excesov pri manipulácii so zbraňami a je aj porušením podmienky spoľahlivosti na úseku Zákona o zbraniach a strelive podľa §19 ods.2) písm. b) c) e)2. Paragraf 24 Trestného zákona o stave Krajnej núdze síce napr. dovoľuje isté „výnimky“ v prípadoch použitia motorového vozidla pod vplyvom užitia alkoholu vodičom pri jednosmernej ceste k vyhľadaniu najbližšej lekárskej pomoci pre ťažko zranené či choré osoby. Za bežných podmienok normálneho života neexistuje dôvod, aby ste manipulovali so zbraňou a strelivom pod vplyvom akejkoľvek omamnej látky, ktorý by nevedel vyriešiť niekto iný a plne spôsobilý ...

Manipulujem so zbraňou = SOM TRIEZVY A MÁM JASNÚ HLAVU!!!

Základné pravidlá pre bezpečnú manipuláciu so strelnými zbraňami:

1. Pravidlo 1. S každou zbraňou vždy manipulujte tak, ako keby bola nabitá.

-Jednoznačne vždy, za každých okolností, pred každou manipuláciou sa presvedčte o stave zbrane, aj keď ste ju predtým vybíjali.

-So zbraňou manipulujte vaším prirodzeným spôsobom a silnou streleckou rukou, nepoužívajte pre vás náhodné, nezvyklé úchopy a nedostatočne natrénované techniky kontroly zbrane.

-Pred kontrolou nábojovej komory sa vsunutím prstov do zásobníkovej šachty vždy presvedčte, že sa v nej nenachádza zásobník.

-Pri kontrole prítomnosti náboja v nábojovej komore, v ozube vyťahovača alebo v priestore zásobníkovej šachty potiahnite záver do zadnej polohy minimálne 3x za sebou.

-Pri nabíjaní - vybíjaní zbrane tiež bezpodmienečne dbajte, aby zbraň mierila do bezpečného priestoru!

2. Pravidlo 2. Nikdy nemierte so zbraňou na nič (osobu - zviera -vec), na čo nehodláte vzápätí viesť streľbu.

-„Niekam“ ale mieriť musíte, čiže ak to nejde inak, mierte vždy do tzv. bezpečného priestoru. Bezpečný priestor je definovaný ako miesto, v ktorom by aj prípadný náhodný výstrel a následný odraz strely spôsobili minimálne alebo žiadne škody.

-Pokiaľ so zbraňou musíte manipulovať, vyvarujte sa križovaniu ústia a osy hlavne cez časti vášho tela, ako aj cez časti tiel ostatných prítomných osôb, príp. takých predmetov, ktorých zásah by mohol spôsobiť neprimerané ohrozenie okolia. Body č. 2 a č. 3 sú „odrazom“ skutočnej reality a praxe. Vždy sa môžu vyskytnúť okolnosti a situácie, počas ktorých budete výnimočne prinútený krátkodobo premieriť zbraňou skrz nežiadúci cieľ- ale s prstom mimo lučíku spúšte vystreliť nemôžete. Naopak, ak sa vám podarí vplyvom stresu, únavy, straty citlivosti končatín z chladného počasia a pod. náhodne vystreliť ale- správne mierite bezpečným smerom budú následky takéhoto tzv. „náhodného výstrelu“ minimálne, resp. vôbec žiadne. Preto je tiež dôležité, aby si každý držiteľ zbrane a aj športovec udržiaval správne návyky na udržiavanie fyzickej kondície so zameraním na bezpečné smerovanie používaných strelných zbraní v prípade pádu, pošmyknutia a straty rovnováhy, napr. najmä ak trénuje riešenie rôznych dynamických alebo obranných streleckých situácií a pod. Zbraň, spúšť a smer tzv. výstrelnej osi hlavne musí vždy zostať pod vašou plnou kontrolou aj za cenu vášho menšieho zranenia, pokiaľ nie ste schopný napr. zabrániť pádu a pod.

3. Pravidlo 3. Pokiaľ nehodláte strieľať, žiadny z vašich prstov sa nesmie nachádzať na spúšti zbrane ani v lučíku zbrane.

V rôznych stresových situáciách, za zlých poveternostných a svetelných podmienok nestačí mať spúšťový prst len mierne oddialený od spúšte s pocitom „je to dostatočne“. Pri náhlom páde, pošmyknutí alebo úľaku, vplyvom prirodzených fyziologických procesov môže prísť k stlačeniu spúšte a následne výstrelu nežiadúcim smerom. Prst podľa možnosti položte na zbraň na také miesto, aby ste si zachovali kontrolu nad zbraňou a zároveň vylúčili možnosť náhodného výstrelu. Obvykle to býva miesto na ráme zbrane medzi lučíkom spúšte a vyhadzovacím oknom resp. záverom, u revolverov je to valec s nábojovými komorami, alebo slangovo „bubienok“.

4. Pravidlo 4. Pokiaľ sa rozhodnete vystreliť, musíte váš cieľ jednoznačne identifikovať.

Nakoľko po výstrele zo strelnej zbrane neexistuje a v dohľadnej dobe nebude existovať žiadny vratný mechanizmus „výstrelu“, musíte pred výstrelom jasne identifikovať váš cieľ. Či už je to na strelnici alebo zbraň práve používate na ochranu záujmu chráneného zákonom a zákonným spôsobom, musíte si byť za každých okolností istý identitou vášho cieľa a oprávnenosti vedenia strelby naň, bez ohľadu na váš stres, dennú dobu a iné okolité rušivé vplyvy. V opačnom prípade by ste mohli zasiahnuť príslušníka zasahujúcich bezpečnostných síl, alebo inú spolupracujúcu, či dokonca nezúčastnenú osobu, alebo ešte horšie- obeť trestného činu ktorému sa práve snažíte zabrániť. V prípade, že nie ste skutočne rozhodnutí strelnú zbraň voči útočníkovi použiť, rozhodne ju nevyťahujte z puzdra a nevyhrádzajte sa ňou, aby ste páchatel'a vašou zbraňou ktorú vám odoberie neozbrojili ešte viac. Ak je váš cieľ naopak zdrojom takého ohrozenia života a zdravia pre vás, alebo pre kohokoľvek vo vašom okolí takým spôsobom, že okamžité použitie zbrane vyhodnotíte ako nevyhnutné, použite toľko "sily", aby ustali všetky útočnickove fyzické aktivity. Pri ochrane majetku je to už diametrálne inak, takže

dôsledne rozlišujte dôvody vášho konania a spôsob ako strelnú zbraň použijete, resp. ako ju hodláte používať. Dvakrát meraj a raz strihaj nestačí, osvojte si: 100 krát meraj a raz strieľaj .

5. Pravidlo 5. Predtým ako vystrelíte na cieľ, skontrolujte jeho okolie, dráhu strely a priestor za cieľom, aby ste zabránili nežiadúcemu ohrozeniu osôb.

Účelom tohto pravidla je zamedziť ohrozeniu zdravia a života osôb, ktoré sa môžu vyskytovať na mieste výskytu strelby, či už je to na strelnici osoba nerešpektujúca pokyny pre pohyb po strelišti, alebo na verejnosti napr. miesto útoku ozbrojenej osoby- aktívneho strelca. Vaše strelivo, najmä to puškové, disponuje vysokým výkonom, a z jeho charakteristík sú dôležité najmä jeho vysoká priebojnosť a ranivosť, a samozrejme účinný, resp. maximálny dostrel cca 3-5 km. V prípade použitia akejkoľvek zbrane musíte brať do úvahy fakt, že je neprijateľné, aby ste pri eliminácii páchatel'a závažného trestného činu sami zranili, či usmrtili čo i len jednu nezúčastnenú osobu, ktorá sa v okamihu vášho dobre mysleného výstrelu nachádzala 100 metrov za vašim cieľom. Obdobne u tzv. výstrelu na výstrahu je nutné zvážiť - či strieľať do zeme = nebezpečenstvo odrazu versus dokázateľnosť použitia výstrelu na výstrahu pred orgánmi činnými v trestnom konaní, alebo či výstražný výstrel smerovať smerom nahor = čo v prípade zásahu strešnej konštrukcie môže mať fatálny následok vo forme odrazu strely a jej fragmentov, v hustej a vyššej mestskej zástavbe môže spôsobiť zasiahnutie obytných priestorov s nezúčastnenými osobami.

Dôsledné dodržiavanie týchto prvých 5-tich pravidiel je základným kľúčom pre zabezpečenie bezpečného spolunažívania so strelnými zbraňami.

Nasledujúce pravidlá o používaní zbraní na strelniciach počas tréningovej, skúšobnej strelby alebo športových streleckých podujatí a ich dodržiavanie je takisto dôležité a TAKMER! komplexne riešia väčšinu situácií, ktoré sa v interakcii so strelnými zbraňami môžu vyskytnúť.

Zásady pobytu na vonkajších a vnútorných strelniciach v súvislosti s použitím strelných zbraní

1. Cvičnú, resp. tréningovú strelbu prevádzkujte len na schválených strelniciach a to len zbraňami a strelivom, ktoré je uvedené v znaleckom balistickom posudku konkrétnej strelnice ako povolené. Dodržujte pokyny vedúceho strelnice- správcu, (príp. rozhodcov závodu) a Prevádzkový poriadok strelnice, s ktorým sa pred strelbou dôsledne oboznámte.

(U IPSC závodu sú to pokyny organizátorov súťaže, najmä však MD - riaditeľa súťaže a RM – hlavného rozhodcu závodu zodpovedného za bezpečnosť na celej strelnici.)

Držiteľ zbraní má dosť ťažký život aj bez toho, aby si ho sťažoval strelbou na neschválených strelniciach, teda v rôznych jamách, lomoch a záhradách, či chatách počas osláv Nového roka. Mimo vysokého stupňa ohrozenia širokého okolia je takéto nezodpovedné chovanie minimálne dôvodom na odobratie ZP. Na cvičnú strelbu sú určené za týmto účelom schválené a bezpečne postavené strelnice. Vo vašom okolí určite nájdete takú, ktorá nie je príliš ďaleko.

Čo sa týka bezpečnosti strelnice, prečítajte si pozorne platný prevádzkový poriadok a oboznámte sa s výškou záchytných valov, smermi a uhlami povolených aj zakázaných línií vedenia strelby, aby sa vám náhodou nestalo, že sa chystáte postaviť stage IPSC pre pušku .223 Remington v boxe určenom len na mierenú strelbu kolmo do záchytnej steny do ráže maximálne .38 Special. Skontrolujte, či svojou strelbou nemôžete poškodiť terčové, alebo iné zariadenie strelnice a v prípade akýchkoľvek pochybností sa obráťte na príslušného správcu. Strieľajte až po jeho súhlase. Ak na ploche nájdete terčové zariadenie zabudnuté predchádzajúcimi návštevníkmi, oznámte to správcovi strelnice.

2. Po strelnici sa pohybujte vždy s vybitou zbraňou tak, aby bola pre každú prítomnú osobu jednoznačne identifikovateľná ako vybitá.

(U IPSC závodu je to spravidla nosenie zbrane v opaskových púzdрах alebo iných obaloch, bez zásobníka v tele zbrane, vybitým spúšťačovým mechanizmom a prázdnu nábojovou komorou. U dlhých zbraní a karabín musí byť v nábojovej komore vložená tzv. komorová vlajka, ktorá jasne identifikuje stav zbrane ako "bezpečná".. Akákoľvek manipulácia so zbraňou je dovolená len na priamy pokyn rozhodcu – RO na situácii alebo v na to špeciálne postavenej Bezpečnostnej zóne – SA „Safety area“. V SA sa môže manipulovať iba s prázdnyimi zásobníkmi, v žiadnom prípade nie so strelivom, nábojnicami, cvičným strelivom alebo čímkoľvek, čo by mohlo strelivo pripomínať.)

Pokiaľ je to možné snažte sa na strelnicu prísť so zbraňami, ktoré nie sú nabité. Pokiaľ nie ste držiteľom oprávnenia skupiny ZP „A“ ani vám legislatíva iný spôsob ich prenosu-prevozu neumožňuje. Ak už na strelnicu prídete trénovať s nabitou zbraňou (nemala by to byť puška), buď s ňou manipulujte až vo vám pridelenom streleckom boxe, alebo upozornite správcu strelnice, že máte pri sebe nabitú zbraň a potrebujete ju pred ďalším pohybom po strelnici vybiť. Ohotne vám bude asistovať, príp. vás odvedie do vybijacieho priestoru určeného na vybijanie zbraní . Pokiaľ sa však napríklad zúčastňujete streleckého preteku, v absolútnej väčšine prípadov je ich organizátormi priamo zakázané vôbec vstúpiť na územie strelnice s nabitou zbraňou, takže by ste s ňou vôbec nemali opustiť parkovisko. Vybiť zbraň núdzovo v automobile nie je vôbec dokonalý nápad, takže buď s niekoho pomocou alebo telefonicky ohláste kompetentného činníka preteku, a poprosťte ho o asistenciu pri vybití zbrane v na to vyhradenom priestore „pre nabitých“.

V ŽIADNOM PRÍPADE po strelnici nebehajte so zbraňou so zasunutým zásobníkom a záverom v prednej polohe a nijak s ňou ani negestikujte! Na nikoho nemierte, nemanipulujte nikomu za

chrptom so zbraňou so slovami: Nebojte, nie je nabitá! a nezverujte zbraň osobám ktoré nepoznáte. Zbraň nezanechávajte bez dozoru.

3. Pri akejkolvek manipulácii so zbraňou vždy dôsledne mierte ústím hlavne bezpečným smerom.

(U IPSC závodu sú všetky osoby pri každej manipulácii so zbraňou povinné dodržiavať pokyny RO a vektory bezpečnostných uhlov, ktoré určil hlavný rozhodca závodu (RM) pri kontrole bezpečnosti stavby streleckých situácií.)

Už pri vyberaní a vkladaní zbrane z a do obalu na jej prenášanie manipulujte so zbraňou tak, aby pri tom neprišlo k tzv. "premierovaniu" osôb, smerovaniu hlavne mimo bezpečný priestor- záchytný val a pod. To isté platí pri nabíjaní, prebíjaní, odstraňovaní závad a pri odkladaní zbrane na stabilnú podložku alebo do stojana určeného na odkladanie zbraní, aj pri balení zbrane a odchode zo strelnice

4. Počas pobytu na strelnici používajte zodpovedajúce ochranné prostriedky, tzn. ochranu zraku trvale a ochranu sluchu minimálne počas vašej streľby, ak váš sluch neohrozuje streľba iných návštevníkov strelnice. Vaša streľba pritom zdravie a sluch prítomných samozrejme nesmie ohrozovať taktiež!

(Počas trvania IPSC závodu je počas celého pobytu na strelnici každá jedna osoba, strelec, rozhodca alebo návštevník povinný používať zodpovedajúcu ochranu zraku v celom areáli. Počas absolvovania streleckej situácie- stage je stanovené povinné použitie ochrany sluchu súťažiacim aj príslušným personálom.)

Jednou z najpodceňovanejších vecí na strelnici pri porušovaní bezpečnosti je najčastejšie vaše zdravie. My strelci sa častokrát k svojmu sluchu a zraku chováme neveriteľne macošsky.

Rýchlosť výtoku povýstrelových splodín z hlavne za strelou dosahuje do cca 1500 m/s, vlna plynov o tejto rýchlosti môže z tesnej blízkosti spôsobiť ťažké a nevratné poškodenia vášho zraku a sluchu, čo napr. v sebaobrannej situácii rapídne znižuje šance na jej prežitie bez ujmy a to de facto prežitie nielen vaše, ale aj zdravie a prežitie osôb ktoré chránite! Či už ste sa rozhodli vlastniť, nosiť a používať strelnú zbraň za účelom obrany-výkonu povolania, lovu alebo športovej streľby, ste zodpovedný za každú ujmu ktorú jej neuváženým a neodborným použitím spôsobíte.

Preto trénujte zodpovedne.

Následky používania neadekvátnej ochrany sluchu, alebo jej akákoľvek absencia sa plíživo, pomaly prejavujú jeho trvalou stratou a už vám ho nikto nevráti späť. Preto pred vstupom do priestoru, kde

môže byť váš sluch ohrozený už majte nasadenú ochranu sluchu. Ak sa chystáte sami strieľať (napr. nastreľujete pušku) presvedčte sa, že všetci naokolo sú o tom vyzodumený a majú ochranu sluchu nasadenú tiež. Nespoliehajte sa na to, že si na „tú chvíľku“ zakryjete uši rukami, stačí okamih nepozornosti, alebo malé nedorozumenie a máte vážny problém. Vyžadujte to isté aj od ostatných návštevníkov strelnice, disciplínu a ohľaduplnosť voči sebe navzájom.

U ochrany zraku to býva podobné, našťastie dopadové plochy kvalitných a udržiavaných strelníc zabráňujú odrazom (čo neplatí u kovových terčov), ale na poškodenie oka stačí úplne miniatúrny fragment plášťa strely, alebo odrazený kamienok letiaci nevelkou rýchlosťou. K vážnemu poškodeniu zraku však môže byť aj malá rýchlosť letiaceho fragmentu viac ako dostatočná. Veľa krát tiež návštevníci pretekov zveria ochranu zraku nevhodnému typu okuliarov bez dostatočného krytia, alebo v nedostatočnej úrovni balistickej ochrany. Zabezpečte sa aj všetkým, s ktorými strelnicu navštevujete kvalitnú, certifikovanú a dostatočnú ochranu zraku, prípadne jej výber konzultujte so svojim očným lekárom, (pozor-niektoré okuliare môžu mať odchýlky ½ až celú dioptriú spôsobenú hrúbkou ochrannej vrstvy). Nezabudnite, že ochranné pomôcky by mali byť dimenzované tak, aby ste v nich pohodlne vydržali celý čas ktorý potrebujete, teda aj v ich kombinácii „Oči+Uši“. Najlepšie a najdrahšie vybavenie na svete vám nebude nič platné ak bude v taške, pretože vás tlačia rámy okuliarov a útlm vašich slúchadiel je tak veľký, že nepočujete pokyny riadiaceho streľby alebo rozhodcu....

5. Pred samotnou streľbou sa presvedčte že zbraň je nepoškodená, nábojová komora a hlaveň sú čisté a mechanizmus zbrane je funkčný. Nezabudnite skontrolovať strelivo!

Vždy je vhodné presvedčiť sa, že zbraň ktorú hodláte práve použiť, je plne funkčná a spoľahlivá, to isté platí aj v otázke kvality streliva. Používajte iba strelivo ktorého pôvod poznáte, „našiel som na strelnici“ nie je určite ideálny dodávateľ. V lepšom prípade riskujete poškodenie zbrane, v horšom môže prísť k amputačným zraneniam prstov. Akonáhle nie ste si istý, vyhľadajte odbornú pomoc, bude niekde nablízku. Vadný, evidentne poškodený alebo podozrivý kus odložte bokom a presvedčte sa, že ho neskúša vystreliť nejaký iný „šťastný nálezca“. Pred odchodom zo strelnice ho odovzdajte správcovi strelnice.